

HETEROPTERA **

(INSECTA)

IZVOD -- Dat je pregled vrsta stenica (*Heteroptera*), do sada zabeleženih na području Durmitora, većinom sakupljenih u godinama 1980-86. Utvrđeno je 138 taksona, od toga dva su endemiti Durmitora; 2 vrste su nove za Jugoslaviju, a 88 za faunu Crne Gore. Dat je i opis ženke endemične vrste *Dimorphocoris beieri* kao i opis makropterne forme endemita *Myrmecophyes montenegrinus*.

ABSTRACT -- Protić Lj., Gogala A., Gogala M.: THE FAUNA OF DURMITOR, 3: *Heteroptera (Insecta)*. - Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, Posebna izdanja, knjiga 23, Odjeljenje prirodnih nauka, knjiga 14, Titograd, 1990.

A list of the Heteroptera of Durmitor Mountain is presented, based mainly on investigations carried out during the period 1980-86, as well as of previously published data. 138 taxa are reported, among them 2 endemic species and 2 species new for Yugoslavia. The female of the endemic species *Dimorphocoris beieri* and the macropterous form of *Myrmecophyes montenegrinus* are described for the first time.

Heteroptera, new forms, Montenegro, Yugoslavia

SADRŽAJ

1. UVOD
2. SPISAK LOKALITETA
3. PREGLED UTVRĐENIH VRSTA
4. RAZMATRANJE REZULTATA
 - 4.1 Zoogeografski sastav
 - 4.2 Visinski raspored taksona

* mr. Ljiljana Protić, Prirodnački muzej, 11000 Beograd, Njegoševa 51; Andrej Gogala, 61351 Brezovica pri Ljubljani; prof. dr. Matija Gogala, Prirodoslovni muzej Slovenije, 61000 Ljubljana, Prešernova 20

** Rad je posvećen našoj prerano preminuloj kolegici **prof. dr. Inoslavi Balarin**, koju je sudbina sprečila, da bude koautor ovog rada.

5. SPISAK ZABELEŽENIH TAKSONA

5.1. Rodovi i vrste

5.2. Familije i podfamilije

6. LITERATURA

7. DESCRIPTION OF NEW FORMS

7.1. The female of *Dimorphocoris beieri* E. Wagner, 19657.2. The macropterous male of *Myrmecophyes montenegrinus* E. Wagner, 1976

S u m m a r y

1. UVOD

Istorijat: Josef ERBER, herpetolog i entomolog iz Beča bio je prvi sakupljač Hemiptera u Crnoj Gori¹⁾. Sakupljene primerke determinisao je FIEBER (1870) koji je iz Crne Gore opisao dve nove vrste: *Platycranus erberi* Fieber, 1870 i *Halticus puncticollis* Fieber, 1870. Viktor APFELBECK, kustos entomolog sa saradnicima – sakupljačima obradivao je faunu insekata Crne Gore od godine 1895. do 1906. Zajedno sa APFELBECK-om 1895. u Crnu Goru je pošao i Moricz HILF, austrijski oficir, inače entomolog entuzijasta. On je na Durmitoru sakupio 12 vrsta heteroptera koje je determinisao SCHUMACHER (1914).

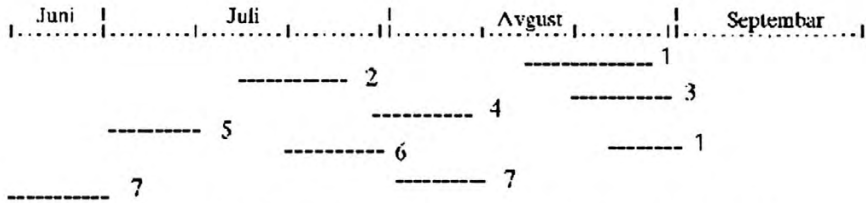
Najpotpuniji prilog poznavanju Hemiptera Crne Gore potiče od Geze HORVATH-a (1918). On je koristio podatke vlastitih istraživanja, kao i mnogih drugih prirodnjaka, koji su mu donosili materijal na obradu. HORVATH navodi spisak od 152 vrste Hemiptera (107 vrsta Heteroptera i 45 vrsta Homoptera), od kojih je 16 sa Durmitora. Na Durmitoru je HORVATH našao dve alpske vrste: *Pachypterna fieberi* Fieber, 1858 i *Alloeonotus egregius* Fieber, 1864. Ove vrste su bile opisane po primercima iz Julijskih Alpi, a kasnije su nadjene u istočnim Alpama, kao i na nekim planinama Balkanskog poluostrva.

Eduard WAGNER (1962) je obradjujući faunu Hemiptera – Heteroptera Makedonije naveo i osam vrsta sa Durmitora. Ove vrste na Durmitoru sakupio je naš poznati entomolog Petar NOVAK jula 1958. Te godine bila je organizovana međunarodna entomološka ekurzija na Durmitoru od 25. juna do 7. jula. Heteroptera su tada sakupljali, pored već pomenutog Petra NOVAKA (Split), Ludvik HOBELANDT (Prag), a nešto kasnije (14. – 19. jula 1958) i Matija GOGALA (Ljubljana). Na žalost, materijal M. GOGALE je kasnije nesrećom izgubljen, a Lj. HOBELANDT do sada nije objavio rezultate svog sakupljanja.

Tercnska istraživanja : Na osnovu iznetih podataka iz literature se vidi, da je do početka organizovane akcije proučavanja faune Durmitora, pokrenute od strane Jugoslovenskog entomološkog društva i Crnogorske Akademije nauka i umjetnosti 1980., sa ove planine bilo zabeleženo 26 vrsta Heteroptera.

¹⁾ Većina starih istraživača i prirodnjaka su za ime lokaliteta pisali veoma široke geografske oblasti i područja, kao što je na primer ovde slučaj - Crna Gora (Montenegro). Zbog toga je teško razgraničiti, koji materijal je sakupljen na Durmitoru, a koji u ostalim krajevima Crne Gore, koja je zoogeografski veoma raznolika. Zato kada se piše o istorijatu heteropteroloških istraživanja isključivo Durmitora neminovno se mora pomenuti ukoliko istorijat tih proučavanja za celu Republiku.

U periodu od 1980. do 1986. kontinuirano je praćena fauna Heteroptera Durmitora. Na njihovom sakupljanju radilo je više kolega i studenata – saradnika. Kalendar terenskog rada prikazan je grafički:

1: Ljiljana Protić; 2: Ljiljana Protić, Gordana Obradović i Aleksandra Rohalj;

3: Paula Durbešić; 4: Snežana Živković i Apostolos Trihas; 5: Aleksandra Rohalj i Paula Durbešić;

6: Aleksandra Rohalj; 7: Milan Živković.

Tokom kraćeg boravka na Durmitoru heteroptere su sakupljali i Andrej i Matija GOGALA, i obradili ih, kao i materijal koji su sakupili saradnici Instituta za biologiju Univerze u Ljubljani (Ciril KRUŠNIK, Ivan KOS), Instituta Jovana Hadžija SAZU (Jan CARNELUTTI, Peter TONKLI) i drugi.

Autori se i ovom prilikom zahvaljuju svim kolegama, studentima, saradnicima i "mladim istraživačima" na sakupljenom materijalu.

Metode rada : U toku terenskog rada sakupljanje materijala obavljano je uobičajenim metodama: košenjem kečerom, "stresanjem" arborikolnih vrsta, a potom njihovim sakupljanjem iz kečera ekshaustorom, kao i Malesovom klopkom.

Sakupljeni materijal nalazi se u Prirodnjačkom muzeju u Beogradu, a manji deo u kolekciji A. i M. GOGALA u Ljubljani. Ženku endemične vrste *Dimorphocoris beieri* E. WAGNER je iz materijala, koji je sakupila Paule DURBEŠIĆ, izdvojio i opisao Andrej GOGALA. Ovi primerci nalaze se u njegovoj kolekciji. Makropternog mužjaka vrste *Myrmecophyes montenegrinus* opisala je prvi od autora.

Crteže su izradili Rajko KNEŽEVIĆ, likovni umjetnik Prirodnjačkog muzeja u Beogradu i dr. Ignac SIVEC (Prirodoslovni muzej Slovenije).

2. SPISAK LOKALITETA ²⁾

Barno jezero, 1470 m (CN48)	Đurđevića Tara, 700 - 1100 m (CN67)
Boljske grede, 2066 m (CN37)	Indjini dolovi, 1750 m (CN47)
Borje (Žabljak), 1400 m (CN58)	Jablan jezero, 1840 m (CN48)
Bosača, 1530 - 1700 m (CN48)	Javorovača (Žabljak), 1450 m (CN47)
Budečevica (kanjon Tare), 606 m (CN67)	Kamenjača (Veljkova ploča), 1650 m (CN47)
Crno jezero, 1422 m (CN47)	Kanjon Komarnice, (CN37-CN47)
Čiperovača, 1400 m (CN58)	Kanjon Sušice, 1200 m (CN38)
Čurovac, 1400 - 1625 m (CN48)	Kanjon Tare, 700 - 1100 m (CN48,CN58,CN67)
Dobri do (Komarnica), 1900 m ? (CN47)	Kanjon Tare (Budečevica), 606 m (CN67)
Grabovički potok, 1740 m (CN47)	Kanjon Tare (Djurdjevića Tara), 700 - 1100 m (CN67)

²⁾ Brojke u zagradi se odnose na UTM mrežu.

Kanjon Tare (Tepca), 1200 m (CN48)	Sušičko jezero, 1140 m (CN38)
Klještina (Komarnica), (CN37)	Šarban (izvor, Dobri dol), 1700 m (CN37)
Komarnica, (CN37,CN47)	Škrčka jezera, 1700 m (CN37)
Komarnica (Klještine), (CN37)	Tavani (šuma ispod V. Štuoca), 1500 m (CN48)
Kovačka dolina (Žabljak), 1200 m (CN48)	Tepca (kanjon Tare), 1200 m (CN48)
Ledena pećina, 2000 - 2160 m (CN47)	Todorov do, 1820 m (CN37)
Lokvice, 1840 m (CN47)	Tepačko polje, 1400 - 1500 m (CN58)
Mala Crna Gora, 1500 m (CN38)	Velika Kalica, 1700 - 2000 m (CN47)
Mali Štuoc, 1500 - 1940 m (CN48)	Veliki Štuoc, 2103 m (CN48)
Meded, 1700 - 1800 m (CN47)	Odmaralište "Ribnica" (Žabljak), 1420 m (CN47)
Mlinski potok, 1450 m (CN47/48)	Zminje jezero, 1495 m (CN48)
Motički gaj (Žabljak), 1450 m (CN47)	Žabljak, 1450 m (CN47/48)
Mušino brdo (Žabljak, groblje), 1450 m (CN48)	Žabljak (Borje), 1400 m (CN58)
Pitomine, 1520 m (CN48)	Žabljak (Čiperovača), 1400 m (CN48)
Riblje jezero, 1409 m (CN57)	Žabljak (Javorovača), 1450 m (CN47)
Savin kuk (prema Dernećima), (CN47)	Žabljak (Kovačka dolina), 1450 m (CN48)
Sedlo, 1920 m (CN47)	Žabljak (Motički gaj), 1450 m (CN47)
Sokina dolina, 1800 m (CN47)	Žabljak (Mušino brdo), 1450 m (CN48)
Spomen česma (Crno jezero), 1420 m (CN47)	Žabljak (Razvršje), 1450 m (CN48)
Sušica, (CN38)	Žabljak (staro groblje), 1450 m (CN48)

3. PREGLED UTVRĐENIH VRSTA

3.1. SALDIDAE

1. *Saldula orthochila* (F i e b e r 1859)

Durmitor: Crno jezero, 25.7.1981, 10.8.1985; Štuoc, šuma Tavani, 17.7.1981 na močvarnoj vegetaciji.

Jugoslavija: Slovenija. – Evrosibirska vrsta.

2. *Saldula saltatoria* (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Pitomine 17.7.1981, Crno jezero, 25.7.1981.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Holarktička vrsta.

3. *Saldula scotica* (C u r t i s 1835)

Durmitor: Crno jezero, 25.7.1981.

Jugoslavija: Slovenija. – Palearktička vrsta.

3.2. MIRIDAE

3.2.1. DERAEOCORINAE

4. *Deracocoris ruber* (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Mala Crna Gora, livada iznad kanjona Sušice, 26.8.1980, na *Senecio* i *Urtica*, Tepca 21.7.1985.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Holarktička vrsta

3.2.2. MIRINAE

5. **Adelphocoris lineolatus** (G o e z e 1778)

Durmitor: Pitomine, 27.8.1984, na vrstama iz familije Lamiaceae; Barno jezero, 27.8.1984, na *Chrysanthemum leucanthemum* (L.).

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

6. **Adelphocoris vandalicus** (R o s s i 1790)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985; Meded 2.8.1985; na *Chrysanthemum leucanthemum*
Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Mediteransko srednjeazijska vrsta.

7. **Alloconotus egregius** F i e b e r 1864

Durmitor: SCHUMACHER (1914); HORVATH (1918); Žabljak, 3.7.1958 (leg. P. NOVAK; E. WAGNER (1962); Crno jezero, 16.7.1980; Pitomine, 4.7.1983; Sedlo 1900 m; Mala Crna Gora, Sušičko jezero, 21.7.1983; Žabljak (Mušino brdo, Kovačka dolina, Motički gaj); livada ispod Štuoca, Bosača, Crno, Barno, Jablan i Riblje jezero, 7. i 8.; uglavnom na *Verbascum*.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Alpsko balkansko anatolska vrsta.

8. **Brachycoleus decolor** R e u t e r 1878

Durmitor: Žabljak (Kovačka dolina), Pitomine, Sušičko i Jablan jezero, 7. i 8.; na *Euphorbia* i *Verbascum*.

Jugoslavija: Srbija, Makedonija. – Evrosibirska vrsta.

9. **Calocoris affinis** (H e r r i c h - S c h ä f f e r 1835)

Durmitor: Žabljak (Mušino brdo, Kovačka dolina, Motički gaj), Pitomine, Tepca, Barno, Jablan, Riblje, Crno jezero. 7. i 8., Na *Urtica dioica*.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija, Crna Gora (Cetinje).
Evromeditranska vrsta.

10. **Calocoris biclavatus** (H e r r i c h - S c h ä f f e r 1835)

Durmitor: Žabljak (Borje, Mušino brdo, Motički gaj), Sušičko, Barno, Jablan, Crno jezero, Bosača, Tepca, 7. i 8. – na *Verbascum*.

Jugoslavija: Slovenija, Hrvatska, Srbija. – Evropska vrsta

11. **Calocoris roscomaculatus angularis** (F i e b e r 1864)

Durmitor: SCHUMACHER (1914); HORVATH (1918); Žabljak (Kovačka dolina), Pitomine, Barno, Riblje i Crno jezero, 16.7.1981; Mala Crna Gora, 7. i 8.

Jugoslavija: Slovenija, Hrvatska, Srbija, Makedonija. – Mediteranska vrsta.

12. Calocoris roseomaculatus roseomaculatus (D e e r 1773)

Durmitor: Djurdjevića Tara, 25.7.1981; Pitomine, 27. 8. 1984
Jugoslavija: Slovenija (Prekmurje), Srbija (Kopaonik). – Evropska vrsta.

13. Calocoris sexguttatus (F a b r i c i u s 1776)

Durmitor: Sušičko jezero, 22.7.1954.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Boreomontanska vrsta.

14. Capsodes gothicus (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Sedlo, 1900 m, 23.7.1981.
Jugoslavija: Slovenija, Hrvatska, Srbija, Makedonija. – Evrosibirska vrsta.

15. Capsodes infuscatus (B r u l l e 1832)

Durmitor: SCHUMACHER (1914); HORVATH (1918).
Jugoslavija: Makedonija. – Mediteranska vrsta.

16. Capsus ater (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Bosača, Riblje, Crno jezero, Meded, Pitomine, Žabljak (Kovačka dol. i Razvršje). Od 7. do polovine 8.
Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Holarktička vrsta,

17. Charagochilus gyllenhalii (F a l l é n 1807)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985.
Jugoslavija: Slovenija, Hrvatska, Srbija, Makedonija. – Palearktička vrsta.

18. Dichroscytus rufipennis (F a l l é n 1807)

Durmitor: 15.7.1981.
Jugoslavija: Hrvatska (Dalmacija–Muć), Slovenija (Bloke). – Srednjeevropska vrsta.

19. Leptopterna dolobrata (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: HORVATH (1918).
Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Holarktička vrsta.

20. Leptopterna ferrugata (F a l l é n 1807)

Durmitor: Mala Crna gora, Sušičko jezero, Žabljak (Razvršje, Kovačka dolina), Sokina dolina, Pitomine, Crno Jezero, Zminje jezero, Riblje jezero, Bosača, Komar-

nica (Klještane), Velika Kalica. Lovljena je u većem broju primeraka od polovine 7. do kraja 8.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Holarktička vrsta.

21. **Liocoris tripustulatus** (F a b r i c i u s 1781)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985; Bosača, 22.7.1985. Na *Chenopodium* i *Lamium*.

Jugoslavija: Slovenija, Hrvatska, Srbija, Makedonija.

Evrosibirsko mediteranska vrsta.

22. **Lygocoris pabulinus** (L i n n a e u s 1761)

Durmitor: Škrčka jezera, Sokina dolina, 7.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Holarktička vrsta.

23. **Lygus pratensis** (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Crno i Jablan jezero, Meded, Velika Kalica. 7. i 8., Na *Picea abies* (Lj.)

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

24. **Lygus punctatus** (Z e t t e r s t e d t 1839)

Durmitor: Žabljak (Motički gaj, Kovačka dol.), Mlinski potok, Tepca, Barno, Riblje, Škrčka jezera. od kraja 7. do polovine 9., Na *Trifolium*, *Mentha* i *Salvia*, ponekad u većim populacijama.

Jugoslavija: Slovenija, Makedonija. – Boreomontanska vrsta.

25. **Lygus rugulipennis** P o p p i u s 1911

Durmitor: Žabljak, 28.8.1984.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

26. **Megaloceroa relicticornis** (G e o f f r o y 1785)

Durmitor: Barno jezero, 22.7.1980.

Jugoslavija: Slovenija. – Evromediteranska vrsta.

27. **Notostira erratica** (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Žabljak (Mušino brdo, Borje, Čiprovača), Pitomine; na pašnjacima iznad kanjona Sušice u Maloj Crnoj Gori. 7. i 8.

Jugoslavija: široko rasprostranjena vrsta. – Evropska vrsta.

28. **Orthops basalis** (C o s t a 1852)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985.

Jugoslavija: Slovenija, Makedonija. – Mediteranska vrsta.

29. Orthops kalmi (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Kanjon Tare (Tepca, Đurdevića Tara), krajem 7. Na vrstama iz familije Apiaceae.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

30. Orthops montanus (S c h i l l i n g 1836)

Durmitor: poljana ispod Štuoca; Čurovac 26.7.1981.

Jugoslavija: Slovenija, Makedonija. – Evropska vrsta,

31. Pachypterna ficberi F i e b e r 1858

Durmitor: SCHUMACHER (1914); HORVATH (1918). Na *Pinus mugo* Turra.

Jugoslavij: Slovenija (Triglavsko jezero), Hrvatska.

Alpsko-balkansko-anatolska vrsta.

32. Phytocoris pini K i r s c h b a u m 1856

Durmitor: Žabljak (Javorovača), 20.7.1981; Sušičko jezero, 22.7.1981

Jugoslavija: Makedonija (Pelister), Slovenija. – Evropska vrsta.

33. Polymerus nigritus (F a l l é n 1829)

Durmitor: Žabljak (Kovačka dolina), 18.7.1981.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija. – Evrosibirska vrsta.

34. Polymerus unifasciatus (F a b r i c i u s 1794)

Durmitor: SCHUMACHER (1914); HORVATH (1918). Žabljak (Kovačka dolina, Mušino brdo, Javorovača, Čiprovača), Mala Crna Gora, Tepca. 7. i 8., uglavnom na pašnjacima.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Holarktička vrsta.

35. Stenodema calcaratum (F a l l é n 1807)

Durmitor: Škrčka jezera 9.8.1985.

Jugoslavija: Slovenija. – Palearktička vrsta.

36. Stenodema holsatum (F a b r i c i u s 1787)

Durmitor: Žabljak (Mušino brdo); Kanjon Tare (Budečevica), Komarnica, Kleštine, 28.7.1985; Pitomine, Sedlo 1900 m; Barno, Crno, Jablan, Škrčka jezera, Meded, Ledena pećina; od polovine 7. do kraja 8. – na vrstama iz familije Poaceae

Jugoslavija: Slovenija, Makedonija. – Evrosibirsko mediteranska vrsta.

37. *Stenodema virens* (Linnaeus 1767)

Durmitor: Žabljak (Borje, Kovačka dolina, Mušino brdo); Kanjon Tare, Mala Crna Gora, Sušica, Komarnica (Klještine), Tepca, Bosača, Velika Kalica, Barno, Jablan i Škrčka jezera; od polovine 7. do kraja 8. – na vrstama iz familije Poaceae.

Jugoslavija: Srbija, Makedonija.

Holarktička vrsta.

38. *Stenotus binotatus* (Fabricius 1794)

Durmitor: Kanjon Tare (Đurđevića Tara, Tepca), 21.7.1981, 25.7.1985; Kanjon Komarnice, 26.7.1985.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Holarktička vrsta.

39. *Trigonotylus coelestialium* (Kirkaldy 1902)

Durmitor: Borje, 24.7.1981; Škrčka jezera, 9.8.1985; Crno jezero, 29.8.1984.

Jugoslavija: Slovenija. – Holarktička vrsta.

3.2.3. HALTICINAE**40. *Dimorphocoris beieri* E. W a g n e r 1965**

Loc.typ. Durmitor, 2400 m (E. WAGNER, 1965); Meded, 2.8.1985 (leg. M. Živković); od Savinog kuka prema Derneću, 26.8.1982 (leg. P. Durbešić) (dosad nepoznate ženke!).

Jugoslavija: Crna Gora (Durmitor) (Sl. 1).

Endemit.

Napomena: Jedan od endemita Durmitora, koji je opisao E. WAGNER 1965 samo na osnovu primeraka mužjaka. Razlog tome je verovatno polni dimorfizam, karakterističan za ovaj rod stenica. Sakupljači, koji ne poznaju dobro insekte ove grupe, ne razlikuju ženke ovog roda od njihovih larvi. Opis ženke (Sl.1b), koja se razlikuje od drugih vrsta tog roda osobito po izduženom obliku i zaobljenom zadnjem rubu hemielitra, dat je u engleskom delu teksta ovog priloga.

41. *Euryopicoris nitidus* (M e y e r – D ü r 1843)

Durmitor: Žabljak, 3.7.1958 (leg. P. Novak; E.WAGNER, 1962).

Jugoslavija: Šar-planina, Džini beg, 1900 m (KORMILEV, 1936).

Evrosibirska vrsta

42. *Halticus apterus* (L i n n a e u s 1761)

Durmitor: livada ispod Štuoca, 20.8.1980.

Jugoslavija: široko rasprostranjena.

Holarktička vrsta.

43. Myrmecophycs montenegrinus E. W a g n e r 1976

Durmitor: Žabljak, 13.7.1954, 3.7.1958 (leg. P. Novak; E. WAGNER, 1962); Mala Crna Gora, 21.7.1981.

Jugoslavija: Crna Gora (Durmitor) (Sl. 2). – Endemit.

Napomena: makropterna forma mužjaka (Sl.2a) do sada nije bila poznata; njen opis se nalazi u engleskom tekstu ovog priloga.

44. Orthocephalus saltator (Hahn 1835)

Durmitor: Žabljak (Motički gaj, Javorovača, Mušino brdo), Pitomine, Štuoc, šuma Tavani (ispod Velikog Štuoca), Borje, Bosača, Barno i Jablan jezero; 7. i 8.; na livadama, posebno na *Mentha* sp. i na obodu šume na *Picea abies* (L.).

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Holarktička vrsta.

45. Orthocephalus vittipennis (Herrich-Schäffer 1835)

Durmitor: Ledena pećina, 5.8.1985; Bosača, 21.7.1954.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija.

Evrosibirska vrsta.

46. Strongylocoris leucocephalus (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: SCHUMACHER (1914); HORVATH; (1918); Žabljak (Kovačka dolina, Mušino brdo), Meded, Velika Kalica, Barno, Jablan jezero, Pitomine; polovinom 7. i početkom 8, na *Urtica dioica*.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

3.2.4. ORTHOTYLINAE

47. Globiceps flavomaculatus (F a b r i c i u s 1794)

Durmitor: Žabljak, (Kovačka dolina, Javorovača, Borje, Čiprovača), Crno jezero, Mala Crna Gora. Veliki broj primeraka lovljen je tokom druge polovine 7. i 8.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Holarktička vrsta.

48. Mecomma ambulans (Fallén 1807)

Durmitor: Žabljak (Mušino brdo, Javorovača, Borje), Crno jezero. U drugoj polovini 7. na *Juncus* i *Polypodium*.

Jugoslavija: Slovenija. – Holarktička vrsta.

3.2.5. PHYLINAE

49. Atractotomus magnicornis (F a l l é n 1807)

Durmitor: Štuoc 20.8.1980, Crno jezero 25.7.1981.

Jugoslavija: Srbija, Makedonija, Slovenija. – Evropska vrsta.

50. Chlamydatus pulicarius (F a l l é n 1807)

Durmitor: Crno jezero, livada, 22.8.1981; Pitomine, 4.7.1983.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija (Karadžica). – Holarktička vrsta.

51. Cremnocephalus albolineatus R e u t e r 1875

Durmitor: poljana ispod Štuoca, 20.8.1980, na *Picea excelsa* (L.).
Jugoslavija: Hrvatska (Paklenica). – Evropska vrsta.

52. Cremnocephalus alpestris E. W a g n e r 1941

Durmitor: Bosača, 20.8.1980; Žabljak, 23.–26.8.1980; Mušino brdo, 18.7.1981.
Na *Picea excelsa* (L.).
Jugoslavija: Slovenija, Makedonija (Karadžica). – Evropska vrsta.

53. Eurycolpus flaveolus (S t a l 1858)

Durmitor: Borje, 24.7.1981.
Nova za Jugoslaviju. – Palearktička vrsta.

54. Macrotylus paykulli (F a l l é n 1807)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985.
Jugoslavija: Makedonija. – Evromeditersko srednjeazijska vrsta.

55. Megalocolus chrysotrichus (F i e b e r 1864)

Durmitor: Borje, Čiprovača, 21.7.1981. Toplo stanište, gde smo nalazili i kovilje.
Jugoslavija: Makedonija (Ohrid). – Pontomediterska vrsta.

56. Pilophorus perplexus (D o u g l a s & S c o t t 1875)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985.
Jugoslavija: Slovenija. – Holarktička vrsta.

57. Placochilus seladonicus (F a l l é n 1807)

Durmitor: Bosača, 22.7.1985.
Jugoslavija: Makedonija, Slovenija. – Evromediterska vrsta.

58. Plagiognathus arbustorum (F a b r i c i u s 1794)

Durmitor: Bosača, 22.7.1985; Pitomine, 5.7.1983. Na *Mentha*, *Urtica*, *Achillea*.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Palearktička vrsta.

59. Plagiognathus chrysanthemii (W o l f f 1864)

Durmitor: Žabljak (Javorovača), Barno i Jablan jezero, Borje, Bosača, Pitomine; 7. i 8. na *Euphorbia*, *Centaurea*, *Achillea*.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Holarktička vrsta.

60. Plagiognathus vitellinus (S c h o l t z 1846)

Durmitor: Crno jezero, 25.7.1981; Žabljak, 3.7.1958 (leg. P. Novak).

Jugoslavija: Slovenija. – Evrosibirsko mediteranska vrsta.

61. Plesiodema pinetellum (Z e t t e r s t e d t 1859)

Durmitor: HORVATH (1918).

Jugoslavija: Slovenija (Bloke, Goričko), Hrvatska (Rijeka). – Evropska vrsta.

62. Psallus alni (F a b r i c i u s 1794)

Durmitor: Žabljak (Motički gaj), Pitomine, Crno jezero; krajem 8.

Jugoslavija: Slovenija. – Evrosibirska vrsta.

63. Psallus varians (H e r r i c h - S c h ä f f e r 1832)

Durmitor: Žabljak, 3.7.1958 (leg. P. Novak; E. WAGNER, 1962).

Jugoslavija: Makedonija. – Evropska vrsta.

64. Tinicephalus hortulanus (M e y e r - D ü r 1843)

Durmitor: Javorovača, 27.8.1980; na *Medicago sativa*.

Jugoslavija: Slovenija, Hrvatska, Makedonija. – Evromediteranska vrsta.

3.3. ANTHOCORIDAE**65. Anthocoris confusus** R e u t e r 1889

Durmitor: Žabljak, 3.7.1958 (leg. P. Novak; E. WAGNER, 1962).

Jugoslavija: Slovenija, Hrvatska, Srbija, Makedonija.

Evrosibirska vrsta.

66. Anthocoris nemorum (L i n n a e u s 1761)

Durmitor: Sokina dolina, Borje, Mala Crna Gora, Tepca, Đurđevića Tara. 7. i 8.; na *Urtica*.

Jugoslavija: široko rasprostranjena.

Evrosibirska vrsta.

3.4. NABIDAE**67. *Aptus mirmicoides* (C o s t a 1834)**

Durmitor: Škrčka jezera, 9.8.1985.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evromeditranska vrsta.

68. *Nabicula flavomarginata* (S c h o l t z 1847)

Durmitor: Borje, 24.7.1981; Pitomine, 4.7.1983.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Holarktička vrsta.

69. *Stalia boops* (S c h i ö d t e 1870)

Durmitor: Bosača, 27.7.1985.

Jugoslavija: Srbija (Fruška Gora). – Evrosibirska vrsta.

3.5. REDUVIDAE**70. *Coranus subapterus* (D e G e e r 1773)**

Durmitor: Crno jezero, 10.8.1985.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evrosibirsko mediteranska vrsta.

71. *Rhinocoris annulatus* (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Meded 18.7.1954 (leg. G.Nonveiller).

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Evrosibirska vrsta.

72. *Rhinocoris iracundus amabilis* S t i c h e l 1959

Durmitor: Kanjon Sušice, 21.7.1981; Đurdevića Tara, 25.7.1981, Tepca, 21.7.1985; na *Sambucus*.

Jugoslavija: Slovenija, Hrvatska. – Evropska vrsta.

3.6. PHYMATIDAE**73. *Phymata crassipes* (F a b r i c i u s 1775)**

Durmitor: Komarnica, 26.6.1988 (leg. G. Mesaroš).

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evrosibirsko mediteranska vrsta.

3.7. TINGIDAE**74. *Copium clavicorne* (L i n n a e u s 1758)**

Durmitor: Žabljak, 7.7.1958 (leg. P.Novak; E. WAGNER, 1962).

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Južnoevropska vrsta.

75. *Derephysia foliacea* (F a l l é n 1807)

Durmitor: Mala Crna Gora, 21.7.1981; na *Thymus*.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Evrosibirska vrsta.

76. *Dictyla echii* (S c h r a n k 1782)

Durmitor: Žabljak, 12.7.1954 (leg. J. Stančić).
Jugoslavija: Slovenija. – Palearktička vrsta.

77. *Dictyonota strichnocera* F i e b e r 1844

Durmitor: Žabljak (Ćiprovača), 24.7.1981.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija (Deliblatski pesak). – Evropska vrsta.

78. *Kalama tricornis* (S c h r a n k 1801)

Durmitor: Žabljak (Mušino brdo, staro groblje, Kovačka dolina), Meded, Mala Crna Gora. Krajem 7. i 8. na *Thymus*.

Jugoslavija: Slovenija, Hrvatska, Srbija, Makedonija. – Evrosibirsko mediteranska vrsta.

79. *Tingis reticulata* (H e r r i c h - S c h ä f f e r 1836)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Evropska vrsta.

3.8. ARADIDAE**80. *Aradus obtectus* V a s a r h e l y i 1988**

Durmitor: Mlinski potok, 21.9.1955 (leg.E.Pretner); Pitomine , 27.8.1984, ispod kore *Picea excelsa*.

Nova za Jugoslaviju. – Palearktička vrsta.

81. *Aradus versicolor* H e r r i c h - S c h ä f f e r 1835

Durmitor: Kanjon Tare, 22.8.1986.
Jugoslavija: Slovenija. – Južnoevropsko anatolska vrsta.

3.9. BERYTIDAE**82. *Berytinus crassipes* (H e r r i c h - S c h ä f f e r 1835)**

Durmitor: Žabljak, 2.9.1982.
Jugoslavija: Slovenija, Makedonija. – Evrosibirska vrsta.

83. Gampsocoris punctipes (G e r m a r 1822)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985.
Jugoslavija: Hrvatska, Srbija, Makedonija.
Evromediteransko srednjeazijska vrsta.

3.10. LYGAEIDAE**3.10.1. LYGAEINAE****84. Melanocoryphus albomaculatus** (G o e z e 1778)

Durmitor: Bosača, 21.7.1954 (leg. J. Stančić).
Jugoslavija: Makedonija, Hrvatska (Dalmacija). – Mediteranska vrsta.

85. Nithecus jacobaeae (S c h i l l i n g 1829)

Durmitor: Žabljak, Bosača, Meded, Crno, Jablan, Riblje i Barno jezero, Pitomine.
7. i 8., na *Fragaria* i *Senecio*.
Jugoslavija: Slovenija (planinski predeli), Srbija (Kopaonik), Makedonija (Kara-
džica, Mavrovo, Pelister). – Evrosibirska vrsta.

86. Nysius cymoides (S p i n o l a 1837)

Durmitor: Žabljak (Razvršje), 22.8.1980.
Jugoslavija: Slovenija, Hrvatska, Srbija, Makedonija.
Mediteransko srednjeazijska vrsta.

87. Nysius thymi (W o l f f 1804)

Durmitor: Mala Crna Gora, Ledena pećina, Zminje i Škrčka jezera, Komarnica,
Žabljak; 7. i 8. na *Mentha*, *Thymus*, *Arthemisia*.
Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Holarktička vrsta.

88. Ortholomus punctipennis (H e r r i c h - S c h ä f f e r 1838)

Durmitor: Bosača, 22.7.1955.
Jugoslavija: Srbija, Makedonija, Hrvatska (Dalmacija).
Evrosibirsko mediteranska vrsta.

3.10.2. ISCHNORRHYNCHINAE**89. Kleidocerys resedae** (P a n z e r 1797)

Durmitor: Čiprovača, 24.7.1981; na *Betula*
Jugoslavija: Slovenija, Srbija. – Holarktička vrsta.

3.10.3. HETEROGASTRINAE

90. **Heterogaster artemisiae** Schilling 1829

Durmitor: Bosača, 21.7.1954.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Mediteransko srednjeazijska vrsta.

91. **Heterogaster urticae** (Fabricius 1775)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evromeditranska vrsta.

3.10.4. OXYCARENINAE

92. **Macroplax preysleri** (Fieber 1836)

Durmitor: Borje, 24.7.1981; Meded, 2.8.1985; Ledena pećina, 5.8.1985.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Evropska vrsta.

3.10.5. RHYPAROCHROMINAE

93. **Acompus rufipes** (Wolff 1804)

Durmitor: Barno jezero, 6.7.1983.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evrosibirsko mediteranska vrsta.

94. **Drymus sylvaticus** (Fabricius 1775)

Durmitor: Pitomine, 5.7.1983.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

95. **Emblethis verbasci** (Fabricius 1803)

Durmitor: Žabljak, 17.7.1954 (leg. G. Nonveiller).

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evromeditransko srednjeazijska vrsta.

96. **Gastrodes abietum** Bergroth 1914

Durmitor: SCHUMACHER (1914), na *Abies*.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija (Kopaonik). – Evropska vrsta.

97. **Gastrodes grossipes** (DeGeer 1773)

Durmitor: SCHUMACHER (1914), HORVATH (1918).

Jugoslavija: Slovenija, Srbija. – Evrosibirska vrsta.

98. **Lamprodema maurum** (F a b r i c i u s 1803)
Durmitor: Crno jezero, 29.8.1984.
Jugoslavija: Srbija, Makedonija. – Evromediteransko srednjeazijska vrsta.
99. **Megalonotus chiragra** (F a b r i c i u s 1794)
Durmitor: Žabljak (Mušino brdo), 18.7.1981; Crno jezero. 29.8.1984.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Holarktička vrsta.
100. **Megalonotus hirsutus** F i e b e r 1861
Durmitor: Tepca, 21.7.1985; Škrčka jezera, 9.8.1985.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija (Deliblatski pesak). – Evrosibirska vrsta.
101. **Raglius alboacuminatus** (G o e z e 1778)
Durmitor: Čiprovača, 21.7.1981.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija.
Evromediteransko srednjeazijska vrsta.
102. **Rhyparochromus phoeniceus** (R o s s i 1794)
Durmitor: Kanjon Sušice, 26.8.1980; Crno jezero, 29.8.1984.
Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evromediteransko srednjeazijska vrsta.
103. **Rhyparochromus pini** (L i n n a e u s 1758)
Durmitor: Tepca, 21.7.1985; Meded, 2.8.1985.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Evrosibirsko mediteranska vrsta.
104. **Scolopostethus thomsoni** R e u t e r 1874
Durmitor: Sušičko jezero, 22.7.1954 (leg. J. Stančić); Pitomine, 5.7.1983.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Holarktička vrsta.
105. **Stygnocoris sabulosus** (S c h i l l i n g 1829)
Durmitor: Javorovača, 27.8.1980.
Jugoslavija: Slovenija. – Holarktička vrsta.
106. **Trapezonotus arenarius** (L i n n a e u s 1758)
Durmitor: Mušino brdo, 18.7.1981; Sedlo, 1900 m, 23. 7. 1981.
Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Holarktička vrsta.

107. *Trapezonotus desertus* Seidenstucker 1951

Durmitor: Veliki Štuoc, 23.7.1954; Pitomine, 5.7.1983.

Jugoslavija: Slovenija (Komna). – Srednjeevropska vrsta.

3.11. PYRRHOCORIDAE**108. *Pyrrhocoris apterus* (Linnaeus 1758)**

Durmitor: Žabljak; 7. i 8. 1981, 1985.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Holarktička vrsta.

3.12. COREIDAE**109. *Coreus marginatus* (Linnaeus 1758)**

Durmitor: Sušičko jezero, 22.7.1954. (leg. G. Nonveiller).

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

110. *Coriomeris alpinus* (Horvath 1895)

Durmitor: Žabljak, 3.7.1958 (leg. P. Novak; E. WAGNER, 1962).

Jugoslavija: Crna Gora (Durmitor). – Planinsko južноеvropska vrsta.

111. *Ulmicola spinipes* (Fallén 1807)

Durmitor: Žabljak, 17.7.1954 (leg. G. Nonveiller); Crno jezero, 7.1981.

Jugoslavija: Slovenija, Makedonija. – Evrosibirska vrsta.

3.13. RHOPALIDAE**112. *Corizus hyoscyami* (Linnaeus 1758)**

Durmitor: Barno jezero, 22.7.1980; Mala Crna Gora, 21.7.1981; Tepca, 21.7.1985

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

113. *Liorhyssus hyalinus* (Fabricius 1794)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Kozmopolitska vrsta.

114. *Rhopalus parumpunctatus* (Schilling 1829)

Durmitor: HORVATH (1918); Kanjon Sušice, 26.8.1980; Žabljak, 27.8.1984; Tepca, 21.7.1985

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

115. *Stictopleurus crassicornis* (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Evrosibirska vrsta.

3.14. SCUTELLERIDAE**116. *Eurygaster maura* (L i n n a e u s 1758)**

Durmitor: SCHUMACHER (1914); Žabljak, 12.7.1954; Sušičko jezero, 22.7.1954 (leg. J. Stančić); Barno jezero, 27.8.1984; Tepca, 21.7.1985.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evromediteransko srednjeazijska vrsta.

117. *Eurygaster testudinaria* (G e o f f r o y 1785)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

3.15. PENTATOMIDAE**3.15.1. PODOPINAE****118. *Graphosoma lineatum italicum* (M u l l e r 1766)**

Durmitor: Žabljak, 12.7., Bosača 21.7., Sušičko jezero 22.7.1954 (leg. J. Stančić)

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

3.15.2. PENTATOMINAE**119. *Carpocoris melanocerus* (M u l s a n t & R e y 1852)**

Durmitor: Mala Crna Gora, 21.7.1981; Jablan jezero, 3.8.1985, Sušičko jezero, 9.8.1985.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija.

Planinsko južnoevropsko anatolska vrsta.

120. *Carpocoris pudicus* (P o d a 1761)

Durmitor: HORVATH (1918).

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evromediteransko srednjeazijska vrsta.

121. *Carpocoris purpureipennis* (D e G e e r 1773)

Durmitor: SCHUMACHER (1914).

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evrosibirska vrsta.

122. *Dolycoris baccarum* (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: HORVATH (1918); Žabljak, Pitomine, Tepca, kanjon Sušice, Mala Crna Gora, 7. i 8. na *Mentha, Salvia, Verbascum*.

Jugoslavija: široko rasprostranjena.

Palearktička vrsta.

123. *Eurydema oleraceum* (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Žabljak, Veliki Štuoc, Sušičko jezero, 7.1954 (leg. J. Stančić), Tepca, 21.7.1985.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

124. *Eysarcoris fabricii* (K i r k a l d y 1904)

Durmitor: Tepca, 21.7.1985.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija. – Evrosibirsko mediteranska vrsta.

125. *Holcostethus sphacelatus* (F a b r i c i u s 1794)

Durmitor: kanjon Tare, 25.7.1981.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija.

Evromediteranska vrsta.

126. *Palomena prasina* (L i n n a e u s 1761)

Durmitor: kanjon Tare, 25.7.1981.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

127. *Pentatoma rufipes* (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: SCHUMACHER (1914), HORVATH (1918); kanjon Tare, 25.7.1981.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evrosibirsko mediteranska vrsta.

128. *Pitedia juniperina* (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Crno jezero, 24. 7. 1954 (leg. J. Stančić); Žabljak (Borje, Kovačka dolina), 7.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Evrosibirsko mediteranska vrsta.

129. *Pitedia pinicola* (M u l s a n t & R e y 1852)

Durmitor: SCHUMACHER (1914), HORVATH (1918), NOVAK & WAGNER (1951)

Jugoslavija: Slovenija. – Evropska vrsta.

130. *Sciocoris microphthalmus* (F l o r 1860)

Durmitor: Žabljak, 12. 7. 1954; Veliki Štuoc, 23. 7. 1954 (leg. J. Stančić); Meded, 7. 1958; Pitomine (leg. P. Durbešić); Čiprovača, 24. 7. 1985.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija.

Holarktička vrsta.

3.15.3. ASOPINAE**131. *Picromerus bidens* (L i n n a e u s 1758)**

Durmitor: Žabljak, (Razvršje) 22.8.1980.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Evrosibirsko mediteranska vrsta.

3.16. ACANTHOSOMATIDAE**132. *Acanthosoma haemorrhoidale* (L i n n a e u s 1758)**

Durmitor: kanjon Tare, 25.7.1981.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija, Makedonija. – Evrosirska vrsta.

133. *Elasmostethus minor* H o r v a t h 1899

Durmitor: kanjon Tare, 25.7.1981.

Jugoslavija: Slovenija, Srbija (Majdanpek). – Evropska vrsta.

3.17. CYDNIDAE**134. *Canthophorus impressus* H o r v a t h 1881**

Durmitor: Žabljak, 25. 7. 1981; Borje, 24. 7. 1981; Todorov do 22. 8. 1986. Na *Thesium*.

Jugoslavija: Slovenija. – Evropsko srednjeazijska vrsta.

135. *Thyreocoris scarabacoides* (L i n n a e u s 1758)

Durmitor: Žabljak, 12.7.1954 (leg. J. Stančić).

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Evromediteranska vrsta.

3.18. GERRIDAE**136. *Gerris lacustris* (L i n n a e u s 1758)**

Durmitor: Crno jezero, 29.8.1984.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta.

3.19. BELOSTOMATIDAE

137. *Lethocerus patruelis* (Stal 1854)

Durmitor: Žabljak (HORVATH, 1918).

Jugoslavija: Skadarsko jezero, Zelenika, Dubrovnik, Pašman, Šolta, Hvar, Šipan, Ohrid, Struga, Obilić. – Mediteranska vrsta.

3.20. fam. NEPIDAE

138. *Nepa cinerea* Linnaeus 1758

Durmitor: Barno jezero. 7.1984.

Jugoslavija: široko rasprostranjena. – Palearktička vrsta

4. RAZMATRANJE REZULTATA

Obradom sakupljenog materijala, kao i primeraka ranije utvrdjenih za ovaj planinski masiv, na Durmitoru je do sada ukupno zabeleženo 138 vrsta stenica. Iz radova ranijih istraživača (SCHUMACHER, 1914; HORVATH, 1918 i WAGNER, 1962) sa Durmitora je bilo poznato 26 vrsta stenica. Prema tome, posle završetka naših istraživanja oko 65 % je novih vrsta za područje ove planine. Pre organizovanih sakupljanja na Durmitoru, od 1980 godine, stenice su povremeno sakupljali neki naši entomolozi i prirodnjaci (Petar NOVAK, Guido NONVEILLER, Jovan STANČIĆ, Egon PRETNER), ali njihov materijal je tek sada ušao kao sastavni deo našeg rada. To je 12 vrsta, koje su sakupili ovi istraživači. Izraženo u procentima, samo 19 % je bilo poznatih vrsta u odnosu na današnji broj utvrdjenih vrsta. Posebno su vredni podaci o vrstama, koje su našli stari sakupljači, a koje mi u toku naših terenskih istraživanja nismo registrovali. To je ukupno 23 vrsta.

U sakupljenom i obradjenom materijalu stenica sa Durmitora zastupljeno je 20 familija.

U pregledu vrsta uočava se mali broj vrsta vodenih stenica. U toku rada na terenu nismo obratili dovoljno pažnje njihovom sakupljanju. Sigurno žive u jezerima i mlakama Durmitora neke vrste iz familije *Corixidae*, koje, kako je poznato, migriraju na velike distance i tako naseljavaju i visokoplaninska staništa.

U nekim jezerima uočene su larve notonektida ali na žalost u materijalu nije bilo odraslih insekata ove familije vodenih stenica. Zanimljiv je i pomalo čudan podatak, da je vrsta *Lethocerus patruelis* ulovljena kod Žabljaka, verovatno u Crnom jezeru (HORVATH, 1918). Verovatno je, da je ovaj lokalitet jedan od najviših u arealu rasprostranjenja ove mediteranske vrste. U Jugoslaviji je zabeležena samo na Primorju i na nekim Jadranskim ostrvima, a u kontinentalnom delu u Makedoniji – Ohridsko jezero i u Srbiji – Obilić.

Dimorphocoris beieri i *Myrmecophyes montenegrinus* su endemične vrste i najdene samo na Durmitoru. To znači, da je i njihov **locus typicus** Durmitor.

U poredjenju sa jugoistočnim Alpima (Triglavski nacionalni park), u fauni stenica Durmitora zastupane su mnoge iste planinske vrste, kao što su na primer *Pachypterna fieberi*, *Alloeonotus egregius* i *Nithecus jacobaeae*. Genus *Dimorphocoris* u različitim delovima Alpa i drugih južноеvropskih planina zastupljen je sa serijom usko rasprostranjenih taksona, kao što je i durmitorski endemit *Dimorphocoris beieri*. Za razliku od Julijskih Alpa, na Durmitoru nije pronadjena neka visokoplaninska vrsta iz roda *Stenodema*, kao što je *Stenodema algoviense* u Alpama. Ali je na manjim nadmorskim visinama svuda prisutna *S. holsatum*, koja je na Balkanu opšte raširena. Za Durmitor moglo bi se tvrditi, da je tipično i nalaženje nekoliko južnih vrsta, od kojih ćemopomenuti vrstu *Megalocoleus chrysotrichus* i već navedenu vodenu stenicu *Lethocerus patruelis*, koja je poznat migrant s juga.

Svakako i posle ovih relativno obimnih istraživanja ne možemo smatrati faunu stenica Durmitora dovoljno istraženu, tako da se u narednim godinama može ukupan broj vrsta još znatno uvećati. Ali već u ovom spisku vrsta mnogi su taksoni prvi put zabeleženi za faunu Durmitora, Crne Gore i Jugoslavije.

Ustanovljene su 2 nove vrste za faunu Jugoslavije: *Eurycolpus flaveolus* i *Aradus obtectus* i 88 novih za područje Crne Gore.

Tabela 1.

Zoogeografska analiza taksona, utvrđenih za područje Durmitora

Zoogeografska kategorija	broj vrsta
Holarктиčke vrste	***** ³⁾
Palearktičke vrste	*****
Evrosibirske vrste	*****
Evropske vrste	*****
Evrosibirsko mediteranske vrste	*****
Evromediteransko srednjeazijske vrste	*****
Evromediteranske vrste	*****
Mediterske vrste	****
Meditersko srednjeazijske vrste	***
Endemiti Durmitora	**
Srednjeevropske vrste	**
Alpsko balkansko anatolske vrste	**
Boreomontanske vrste	**
Južноеvropsko anatolske vrste	*
Južноеvropske vrste	*
Planinsko južноеvropske vrste	*
Planinsko južноеvropsko anatolske vrste	*
Pontomediteranske vrste	*
Evropsko srednjeazijske vrste	*
Kozmopolitske vrste	*

³⁾ svaka * označava jednu vrstu

4.1. ZOOGEOGRAFSKI SASTAV STENICA DURMITORA

Iz tabele 1 vidi se, da su najzastupljenije holarktičke, palearktičke, evrosibirske i evropske vrste. Na drugom mestu su mediteranski elementi: evrosibirsko mediteranske, evromediteransko srednjeazijske, evromediteranske, mediteranske, pontomediteranske i mediteransko srednjeazijske vrste. Manji ali karakteristični deo faune stenica predstavljaju endemiti Durmitora, boreomontanske, planinsko južnoevropske i južnoevropske vrste.

4.2. VISINSKI RASPORED STENICA NA DURMITORU

U toku rada na terenu istraživana su veoma različita staništa, na različitim nadmorskim visinama. Od najnižih u kanjonu Tare, na oko 500 m, do brojnih lokaliteta na visoravni u okolini Žabljaka na nadmorskoj visini od oko 1500 m, pa sve do onih najviših na oko i preko 2000 m – kao Boljske grede, Ledena pećina, Velika Kalica, Veliki Štuoc ili Dobri do (vidi tabelu 2). Najveći broj vrsta nadjen je na nadmorskoj visini od oko 1500 m ili preko 90 % ukupno utvrđenih vrsta. To su i najviše proučeni lokaliteti u okolini Žabljaka, ali i najpovoljnija staništa za razvoj i život stenica.

Vrste *Aradus versicolor*, *Holcostethus sphacelatus*, *Palomena prasina*, *Acanthosoma haemorrhoidale* i *Elasmostethus minor* nadjene su samo na najnižim nadmorskim visinama, na oko 500 m.

Vrste sa širokom ekološkom valencijom nalazili smo na lokalitetima oko 1000 m, pa sve do preko 2000 m. Među ovima navodimo vrste *Lygus pratensis*, *Stenodema holsatum*, *Strongylocoris leucocephalus*, *Orthocephalus vittipennis*, *Nysius thymi* i *Macroplax preysleri*.

Na najvišim lokalitetima nadjene su još visokoplaninske vrste *Dimorphocoris beieri*, *Alloeonotus egregius*, kao i vrste *Capsodes gothicus* i *Orthocephalus vittipennis*, koje su u drugim krajevima nizinske vrste.

Tabela 2.

Raspored stenica Durmitora po visinskim zonama

Taksoni	500	1500	1800	2000
1. <i>Saldula orthochila</i>	+	+	+	+
2. <i>Saldula saltatoria</i>		+		
3. <i>Saldula scotica</i>		+		
4. <i>Deraeocoris ruber</i>		+		
5. <i>Adelphocoris lineolatus</i>		+		
6. <i>Adelphocoris vandalicus</i>	+		+	
7. <i>Alloeonotus egregius</i>		+	+	+
8. <i>Brachycoleus decolor</i>		+	+	
9. <i>Calocoris affinis</i>		+	+	
10. <i>Calocoris biclavatus</i>		+	+	

Taksoni	500	1500	1800	2000
11. <i>C. roseomaculatus angularis</i>		+	+	
12. <i>C. roseomaculatus roseomaculatus</i>	+	+		
13. <i>Calocoris sexguttatus</i>		+		
14. <i>Capsodes gothicus</i>			+	+
15. <i>Capsodes infuscatus</i>		?		
16. <i>Capsus ater</i>		+	+	
17. <i>Charagochilus gyllenhali</i>		+		
18. <i>Dichrooscytus rufipennis</i>		?		
19. <i>Leptopterna dolobrata</i>		?		
20. <i>Leptopterna ferrugata</i>		+	+	
21. <i>Liocoris tripustulatus</i>		+	+	
22. <i>Lygocoris pabulinus</i>			+	
23. <i>Lygus pratensis</i>		+	+	+
24. <i>Lygus punctatus</i>		+		
25. <i>Lygus rugulipennis</i>		+		
26. <i>Megaloceroea reticornis</i>		+		
27. <i>Notostira erratica</i>		+		
28. <i>Orthops basalis</i>		+		
29. <i>Orthops kalmi</i>		+		
30. <i>Orthops montanus</i>		+	+	
31. <i>Pachypterna fieberi</i>		?		
32. <i>Phytocoris pini</i>		+		
33. <i>Polymerus nigritus</i>		+		
34. <i>Polymerus unifasciatus</i>		+		
35. <i>Stenodema calcaratum</i>			+	
36. <i>Stenodema holsatum</i>		+	+	+
37. <i>Stenodema virens</i>		+	+	
38. <i>Stenotus binotatus</i>	+	+	+	
39. <i>Trigonotylus coelestialium</i>		+	+	
40. <i>Dimorphocoris beieri</i>			+	+
41. <i>Euryopicoris nitidus</i>		+		
42. <i>Halticus apterus</i>		+		
43. <i>Myrmecophyes montenegrinus</i>		+		
44. <i>Orthocephalus saltator</i>		+	+	
45. <i>Orthocephalus vittipennis</i>		+	+	+
46. <i>Strongylocoris leucocephalus</i>		+	+	+
47. <i>Globiceps flavomaculatus</i>		+	+	
48. <i>Mecomma ambulans</i>		+		
49. <i>Atractotomus magnicornis</i>		+	+	
50. <i>Chlamydatus pulicarius</i>		+		
51. <i>Cremnocephalus albolineatus</i>			+	

Taksoni	500	1500	1800	2000
52. <i>Cremnocephalus alpestris</i>		+		
53. <i>Eurycolpus flaveolus</i>		+		
54. <i>Macrotylus paykulli</i>		+		
55. <i>Megalocoleus chrysotrichus</i>		+		
56. <i>Pilophorus perplexus</i>		+		
57. <i>Placochilus seladonicus</i>		+		
58. <i>Plagiognathus arbustorum</i>		+	+	
59. <i>Plagiognathus chrysanthemi</i>		+	+	
60. <i>Plagiognathus vitellinus</i>		+		
61. <i>Plesiodema pinetellum</i>		?		
62. <i>Psallus alni</i>		+		
63. <i>Psallus varians</i>		+		
64. <i>Tinicephalus hortulanus</i>		+		
65. <i>Anthocoris confusus</i>		+		
66. <i>Anthocoris nemorum</i>		+	+	
67. <i>Aptus mirmicoides</i>		+		
68. <i>Nabicula flavomarginata</i>		+		
69. <i>Stalia boops</i>		+		
70. <i>Coranus subapterus</i>		+		
71. <i>Rhinocoris annulatus</i>		+		
72. <i>Rhinocoris iracundus amabilis</i>	+	+		
73. <i>Phymata crassipes</i>		+		
74. <i>Copium clavicorne</i>		+		
75. <i>Derephysia foliacea</i>		+		
76. <i>Dictyla echii</i>		+		
77. <i>Dictyonota strichnocera</i>		+		
78. <i>Kalama tricornis</i>		+	+	
79. <i>Tingis reticulata</i>		+		
80. <i>Aradus obtectus</i>		+		
81. <i>Aradus versicolor</i>	+			
82. <i>Berytinus crassipes</i>		+		
83. <i>Gampsocoris punctipes</i>		+		
84. <i>Melanocoryphus albomaculatus</i>		+		
85. <i>Nithecus jacobaeae</i>		+	+	
86. <i>Nysius cymoides</i>		+		
87. <i>Nysius thymi</i>		+	+	
88. <i>Ortholomus punctipennis</i>		+		
89. <i>Kleidocerys resedae</i>		+		
90. <i>Heterogaster artemisiae</i>		+		
91. <i>Heterogaster urticae</i>		+		
92. <i>Macroplax preyssleri</i>		+	+	

Taksoni	500	1500	1800	2000
93. <i>Acompus rufipes</i>		+		
94. <i>Drymus sylvaticus</i>		+		
95. <i>Emblethis verbasci</i>		+		
96. <i>Gastrodes abietum</i>		?		
97. <i>Gastrodes grossipes</i>		?		
98. <i>Lamprodema maurum</i>		+		
99. <i>Megalonotus chiragra</i>		+		
100. <i>Megalonotus hirsutus</i>		+	+	
101. <i>Raglius alboacuminatus</i>		+		
102. <i>Rhyparochromus phoeniceus</i>		+		
103. <i>Rhyparochromus pini</i>		+	+	
104. <i>Scolopostethus thomsoni</i>		+		
105. <i>Stygnocoris sabulosus</i>		+		
106. <i>Trapezonotus arenarius</i>		+	+	
107. <i>Trapezonotus desertus</i>		+	+	
108. <i>Pyrhocoris apterus</i>		+		
109. <i>Coreus marginatus</i>		+		
110. <i>Coriomeris alpinus</i>		+		
111. <i>Ulmicola spinipes</i>		+		
112. <i>Corizus hyoscyami</i>		+		
113. <i>Liorhyssus hyalinus</i>		+		
114. <i>Rhopalus parumpunctatus</i>		+		
115. <i>Stictopleurus crassicornis</i>		+		
116. <i>Eurygaster maura</i>		+		
117. <i>Eurygaster testudinaria</i>		+		
118. <i>Graphosoma lineatum italicum</i>		+		
119. <i>Carpocoris melanocerus</i>		+	+	
120. <i>Carpocoris pudicus</i>		?		
121. <i>Carpocoris purpureipennis</i>		?		
122. <i>Dolycoris baccarum</i>		+		
123. <i>Eurydema oleraceum</i>		+	+	
124. <i>Eysarcoris fabricii</i>		+		
125. <i>Holcostethus sphacelatus</i>	+			
126. <i>Palomena prasina</i>	+			
127. <i>Pentatoma rufipes</i>	+	+		
128. <i>Pitedia juniperina</i>		+		
129. <i>Pitedia pinicola</i>		?		
130. <i>Sciocoris microphthalmus</i>		+	+	
131. <i>Picromerus bidens</i>		+		
132. <i>Acanthosoma haemorrhoidale</i>	+			
133. <i>Elasmostethus minor</i>	+			

Taksoni	500	1500	1800	2000
134. <i>Canthophorus impressus</i>		+	+	
135. <i>Thyreocoris scarabaeoides</i>		+		
136. <i>Gerris lacustris</i>		+		
137. <i>Lethocerus patruelis</i>		?		
138. <i>Nepa cinerea</i>		+		
Ukupno:	11	124	43	8
% :	5,9	66,6	23,1	4,3

5. SPISAK ZABELEŽENIH TAKSONA ⁴⁾

5. 1. RODOVI I VRSTE

abietum, <i>Gastrodes</i> 96	basalis, <i>Orthops</i> 28
<i>Acanthosoma</i> 132	beieri, <i>Dimorphocoris</i> 40
<i>Acompus</i> 93	<i>Berytinus</i> 82
<i>Adelphocoris</i> 5, 6	biclavatus, <i>Calocoris</i> 10
affinis, <i>Calocoris</i> 9	bidens, <i>Picromerus</i> 131
alboacuminatus, <i>Raglius</i> 101	binotatus, <i>Stenotus</i> 38
albolineatus, <i>Cremnocephalus</i> 51	boops, <i>Stalia</i> 69
albomaculatus, <i>Melanocoryphus</i> 84	<i>Brachycoleus</i> 8
<i>Alloeonotus</i> 7	calcaratum, <i>Stenodema</i> 35
alni, <i>Psallus</i> 62	<i>Calocoris</i> 9, 10, 11, 12, 13
alpestris, <i>Cremnocephalus</i> 52	<i>Canthophorus</i> 134
alpinus, <i>Coriomeris</i> 110	<i>Capsodes</i> 14, 15
ambulans, <i>Mecomma</i> 48	<i>Capsus</i> 16
annulatus, <i>Rhinocoris</i> 71	<i>Carpocoris</i> 119, 120, 121
<i>Anthocoris</i> 65, 66	<i>Charagochilus</i> 17
apterus, <i>Halticus</i> 42	chiragra, <i>Megalonotus</i> 99
apterus, <i>Pyrrhocoris</i> 108	<i>Chlamydatus</i> 50
<i>Aptus</i> 67	chrysanthemi, <i>Plagiognathus</i> 59
<i>Aradus</i> 80, 81	chrysotrichus, <i>Megalocoleus</i> 55
arbustorum, <i>Plagiognathus</i> 58	cinerea, <i>Nepa</i> 138
arenarius, <i>Trapezonotus</i> 106	clavicorne, <i>Copium</i> 74
artemisiae, <i>Heterogaster</i> 90	coelestialium, <i>Trigonotylus</i> 39
ater, <i>Capsus</i> 16	confusus, <i>Anthocoris</i> 65
<i>Atractotomus</i> 49	<i>Copium</i> 74
baccarum, <i>Dolycoris</i> 122	<i>Coranus</i> 70

⁴⁾ Brojevi iza imena taksona odnose se na redni broj u pregledu utvrđenih vrsta

- Coreus 109
Coriomeris 110
Corizus 112
crassicornis, Stictopleurus 115
crassipes, Berytinus 82
crassipes, Phymata 73
Cremnocephalus 51, 52
cymoides, Nysius 86
decolor, Brachycoleus 8
Deraeocoris 4
Derephysia 75
desertus, Trapezonotus 107
Dichrooscytus 18
Dictyla 76
Dictyonota 77
Dimorphocoris 40
dolobrata, Leptopterna 19
Dolycoris 122
Drymus 94
echii, Dictyla 76
egregius, Alloeonotus 7
Elasmostethus 133
Emblethis 95
erratica, Notostira 27
Eurycolpus 53
Eurydema 123
Eurygaster 116, 117
Euryopicoris 41
Eysarcoris 124
fabricii, Eysarcoris 124
ferrugata, Leptopterna 20
fieberi, Pachypterna 31
flaveolus, Eurycolpus 53
flavomaculatus, Globiceps 47
flavomarginata, Nabicula 68
foliacea, Derephysia 75
Gampsocoris 83
Gastrodes 96, 97
Gerris 136
Globiceps 47
gothicus, Capsodes 14
Graphosoma 118
grossipes, Gastrodes 97
gyllenhali, Charagochilus 17
haemorrhoidale, Acanthosoma 132
Halticus 42
Heterogaster 90, 91
hirsutus, Megalonotus 100
Holcostethus 125
holsatum, Stenodema 36
hortulanus, Tinicephalus 64
hyalinus, Liorhyssus 113
hyoscyami, Corizus 112
impressus, Canthophorus 134
infuscatus, Capsodes 15
iracundus_amabilis, Rhinocoris 72
jacobaeae, Nithecus 85
juniperina, Pitedia 128
Kalama 78
kalmi, Orthops 29
Kleidocerys 89
lacustris, Gerris 136
Lamprodema 98
Leptopterna 19, 20
Lethocerus 137
leucocephalus, Strongylocoris 46
lineatum_italicum, Graphosoma 118
lineolatus, Adelphocoris 5
Liocoris 21
Liorhyssus 113
Lygocoris 22
Lygus 23, 24, 25
Macroplax 92
Macrotylus 54
magnicornis, Atractotomus 49
marginatus, Coreus 109
maura, Eurygaster 116
maurum, Lamprodema 98
Mecomma 48
Megaloceroea 26
Megalocoleus 55
Megalonotus 99, 100
melanocerus, Carpocoris 119
Melanocoryphus 84
microphthalmus, Sciocoris 130
minor, Elasmostethus 133

- mirmicoides, *Aptus* 67
montanus, *Orthops* 30
montenegrinus, *Myrmecophyes* 43
Myrmecophyes 43
Nabicula 68
nemorum, *Anthocoris* 66
Nepa 138
nigritus, *Polymerus* 33
Nithecus 85
nitidus, *Euryopicoris* 41
Notostira 27
Nysius 86, 87
obtectus, *Aradus* 80
oleraceum, *Eurydema* 123
Orthocephalus 44, 45
orthochila, *Saldula* 1
Ortholomus 88
Orthops 28, 29, 30
pabulinus, *Lygocoris* 22
Pachypterna 31
Palomena 126
parumpunctatus, *Rhopalus* 114
patruelis, *Lethocerus* 137
paykulli, *Macrotylus* 54
Pentatoma 127
perplexus, *Pilophorus* 56
phoeniceus, *Rhyparochromus* 102
Phymata 73
Phytocoris 32
Picromerus 131
Pilophorus 56
pinetellum, *Plesiodema* 61
pini, *Phytocoris* 32
pini, *Rhyparochromus* 103
pinicola, *Pitedia* 129
Pitedia 128, 129
Placochilus 57
Plagiognathus 58, 59, 60
Plesiodema 61
Polymerus 33, 34
prasina, *Palomena* 126
pratensis, *Lygus* 23
preyssleri, *Macroplax* 92
Psallus 62, 63
pudicus, *Carpocoris* 120
pulicarius, *Chlamydatus* 50
punctatus, *Lygus* 24
punctipennis, *Ortholomus* 88
punctipes, *Gampsocoris* 83
purpureipennis, *Carpocoris* 121
Pyrrhocoris 108
Raglius 101
recticornis, *Megaloceroea* 26
resedae, *Kleidocerys* 89
reticulata, *Tingis* 79
Rhinocoris 71, 72
Rhopalus 114
Rhyparochromus 102, 103
roseomaculatus_angularis, *Calocoris* 11
roseomaculatus_roseomaculatus, *Calocoris* 12
ruber, *Deraeocoris* 4
rufipennis, *Dichroscytus* 18
rufipes, *Acompus* 93
rufipes, *Pentatoma* 127
rugulipennis, *Lygus* 25
sabulosus, *Stygnocoris* 105
Saldula 1, 2, 3
saltator, *Orthocephalus* 44
saltatoria, *Saldula* 2
scarabaeoides, *Thyreocoris* 135
Sciocoris 130
Scolopostethus 104
scotica, *Saldula* 3
seladonicus, *Placochilus* 57
sexguttatus, *Calocoris* 13
sphacelatus, *Holcostethus* 125
spinipes, *Ulmicola* 111
Stalia 69
Stenodema 35, 36, 37
Stenotus 38
Stictopleurus 115
strichnocera, *Dictyonota* 77
Strongylocoris 46
Stygnocoris 105
subapterus, *Coranus* 70
sylvaticus, *Drymus* 94

testudinaria, Eurygaster 117
 thomsoni, Scolopostethus 104
 thymi, Nysius 87
 Thyreocoris 135
 Tingis 79
 Tinicephalus 64
 Trapezonotus 106, 107
 tricornis, Kalama 78
 Trigonotylus 39
 tripustulatus, Liocoris 21

Ulmicola 111
 unifasciatus, Polymerus 34
 urticae, Heterogaster 91
 vandalicus, Adelphocoris 6
 varians, Psallus 63
 verbasci, Emblethis 95
 versicolor, Aradus 81
 virens, Stenodema 37
 vitellinus, Plagiognathus 60
 vittipennis, Orthocephalus 45

5. 2. FAMILIJE I PODFAMILIJE

ACANTHOSOMATIDAE 3. 16.
 ANTHOCORIDAE 3. 3.
 ARADIDAE 3. 8.
 Asopinae 3. 15. 3.
 BELOSTOMATIDAE 3. 19.
 BERYTIDAE 3. 9.
 COREIDAE 3. 12.
 CYDNIDAE 3. 17.
 Deraeocorinae 3. 2. 1.
 GERRIDAE 3. 18.
 Halticinae 3. 2. 3.
 Heterogastrinae 3. 10. 3.
 Ischnorrhynchinae 3. 10. 2.
 LYGAEIDAE 3. 10.
 Lygacinae 3. 10. 1.
 MIRIDAE 3. 2.
 Mirinae 3. 2. 1.

NABIDAE 3. 4.
 NEPIDAE 3. 20.
 Ortothylinae 3. 2. 4.
 Oxycarinae 3. 10. 4.
 PENTATOMIDAE 3. 15.
 Pentatominae 3. 15. 2.
 Phylinae 3. 2. 5.
 PHYMATIDAE 3. 6.
 Podopinae 3. 15. 1.
 PYRRHOCORIDAE 11.
 REDUVIIDAE 3. 5.
 RHOPALIDAE 3. 13.
 Rhyparochrominae 3. 10. 5.
 SALDIDAE 3. 1.
 SCUTELLERIDAE 3. 14.
 TINGIDAE 3. 7.

6. LITERATURA

- Balarin, I. (1963): I. prilog fauni Pentatomoidea (Hemiptera - Heteroptera) Jugoslavije. - Rad Inst. za zašt. bilja Polj. fak., Zagreb, 2 : 1 - 21.
- Cerović, B. (1979): Nacionalni park Durmitor. Turistički vodič, Beograd.
- Fieber, F. X. (1870): Dodccas neuer Gattungen und neuer Arten europäischer Hemiptera. - Verh. zool. - bot. Ges. Wien, 20 : 243 - 264.
- Gogala, A. i M. Gogala (1986): Seznam vrst stenice, ugotovljenih v Sloveniji (Insecta: Heteroptera). - Biol. Vestn., Ljubljana, 34 (1) : 21 - 52.
- Gogala, A. i M. Gogala (1989): True bugs of Slovenia (Stenice Slovenije) II. (Insecta: Heteroptera). - Biol. Vestn., Ljubljana, 37 (1) : 11 - 44.
- Göllner-Scheiding, U. (1978a): Bemerkungen zu der Gattung *Rhopalus* Schilling einschliesslich *Brachycarenus* Fieber (Heteroptera, Rhopalidae). - Mitt. Zool. Mus. Berlin, 54 (2) : 313 - 331.

- Göllner-Scheiding, U. (1978b): Beitrag zur Kenntnis der Heteropterenfauna Mazedoniens. - Acta Mus. Mac. sci. nat., Skopje, 15 (6), 131 : 145 - 150.
- Göllner-Scheiding, U. (1982): Nachtrag zu "Beitrag zur Kenntnis der Heteropterenfauna Mazedoniens". - Frag. Balc. Mus. Mac. sci. nat., Skopje, 11, 10 (252) : 85-94
- Horvath, G. (1918): Adatok a Balkan Felsziget Hemiptera-Faunaja-nak Ismeretehez. - Ann. Mus. Nat. Hung., Budapest, 16 : 21 - 340.
- Janković, Lj. (1974): Struktura i dinamika naselja Arthropoda na travnim asocijacijama Kopaonika. - Glasnik Prirodnjačkog muz., Beograd B, 29 : 111 - 220.
- Josifov, M. (1986): Verzeichnis der von der Balkanhalbinsel bekannten Heteropterenarten (Insecta, Heteroptera). - Faun. Abhandl. Staat. Mus. Tierk. Dresden 14 (6) : 61 - 93.
- Keržner, I.M. (1981): Fauna SSSR, Polužestokokrilije semejstva Nabidae, Leningrad
- Kormilev, N. (1936): I. prilog poznavanju Hemiptera - Heteroptera Jugoslavije (Južna Srbija i Srbija). - Glasnik skopskog nauč. društ., Skoplje, 17 (5) : 29 - 54.
- Kormilev, N. (1939): IV. Beitrag zur Kenntnis der Verbreitung jugoslawischer Hemiptera - Heteroptera (Serbien und Südserbien). - Ann. Mus. Serb. Merid., Skoplje, 1 (2) : 21 - 29.
- Novak, P. i E. Wagner (1951): Prilog poznavanju faune Hemiptera Dalmacije (Hemiptera - Heteroptera). - Godišnjak Biol. Inst. u Sarajevu, 4 (1) : 59 - 80.
- Novak, P. i E. Wagner (1955): II. prilog poznavanju faune Hemiptera Dalmacije (Hemiptera - Heteroptera). - Zašt. bilja, Dodatak - Prilozi entomofauni Jugoslavije, Beograd, 30 : 1 - 10.
- Protić, Lj. (1988/89): List of Heteroptera of Serbia.- Glasnik Prirod. muzeja, Beograd, B, 43/44: 63 - 119.
- Protić, Lj. (1987): Zbirka Hemiptera - Heteroptera Nikole KORMILEVA u Prirodnjačkom muzeju u Beogradu.- Pos.izdanja, 35: 1 - 100, Beograd.
- Schumacher, F. (1914): Hemipteren aus Montenegro. - SB Ges. Naturf. Freunde, Berlin: 166 - 176.
- Stichel, W. (1955-1962): Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen, II. Europa. (Hemiptera - Heteroptera Europae), Berlin
- Vasarhelyi, T. (1988): New palearctic *Aradus* species in the *betulae* - group (Heteroptera, Aradidae). - Annls hist.-nat. Mus. natn. hung., 80 : 57 - 63.
- Wagner, E. (1960): Beitrag zur Heteropterenfauna Mazedoniens (Hem. Het.). - Fragmenta. Balc. Mus. Mac. Sci. Nat., Skopje, 3, 13 (72) : 107 - 112.
- Wagner, E. (1962): 2. Beitrag zur Heteropteren-Fauna Mazedoniens (Hem. Het.). - Fragmenta Balc. Mus. Mac. Sci. Nat., Skopje, 4, 15 (99) : 115 - 122.
- Wagner, E. (1965): Die Gattung *Dimorphocoris* Reuter, 1891 (Hemiptera, Heteroptera, Miridae) II. - Reichenbachia Mus. Tierk. Dresden 6 : 33 - 66.
- Wagner, E. (1970-1975): Die Miridae Hahn, 1831, des Mittelmeerraumes und der Makaronesischen Inseln (Hemiptera. Heteroptera). - Ent. Abhandl. St. Mus. Tierk. Dresden, Suppl.: 37, 39, 40.
- Wagner, E. (1976): Noch zwei *Myrmecophyes*-Arten aus dem Mittelmeerraum (Hemiptera, Heteroptera, Miridae). Reichenbachia Mus. Tierk. Dresden 16 : 157 - 162.
- Wagner, E. i H. Weber: (1978): Die Miridae Hahn, 1831, des Mittelmeerraumes und der Makaronesischen Inseln (Hemiptera. Heteroptera). Nachträge zu den Teilen 1-3 - Ent. Abhandl. St. Mus. Tierk. Dresden, Suppl.: 42.
- Živojinović, S. (1950): Fauna insekata šumske domene Majdanpek. - Entomol. monogr., Posebna izdanja 160, SANU, Beograd 2 : 1 - 262.

7. DESCRIPTION OF NEW FORMS

7. 1. The female of *Dimorphocoris beieri* E. Wagner, 1965 (Fig. 1)

Elongated, light brown, with long black protruding hairs all over the body; 3,8 x as long as the pronotum is wide. Relative lengths of antennal segments as 1:1,8 : 1,7:1. First segment 2 x as thick as the 2nd. Protruding hairs on antennae 2 x as long as the 2nd segment is thick. 3rd antennal segment black, light brown on the basis, 4th segment black. Head, triangular from the front-view, as wide as pronotum. Vertex 3,1 x as wide as eye. 2nd antennal segment 1,07 x as long as the head is wide. Pronotum with longitudinal black lines on lateral margins. Reduced hemelytra extend to the 3rd tergite. Corium with black longitudinal line. Posterior margin of hemelytron rounded. Legs light coloured, with long black hairs and spines. Tarsi black.

Length: 3,5 mm.

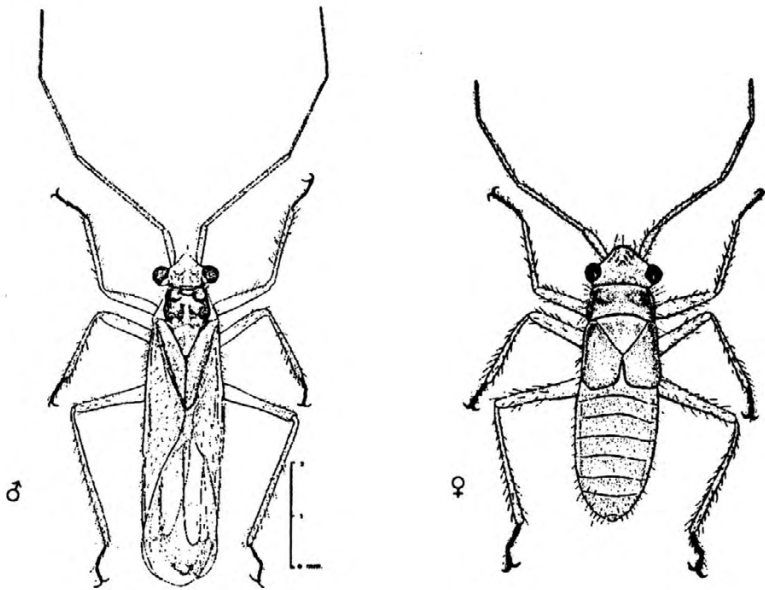

Fig. 1. — *Dimorphocoris beieri* E. Wagner

7. 2. The macropterous male of *Myrmecophyes montenegrinus* E. Wagner, 1976
(Fig. 2a)

The new macropterous male corresponds to the micropterous form describes by E. WAGNER (1976), except the wings, which length is 2 mm. The white band is longer as the half of the hemielytra and enter the first third of the corium and is 0,42 - 0,50 mm broad. Clavus black, only its basal part fogged, partly covered by the white band. Cuneus black, the membrana dark, transparent. Length of the body: 4,64 mm.

This male was collected on 21. VII 1984 near the village Crna Gora, situated in the province of relict coniferous woods of the Balkanic peninsula (LAKUŠIĆ, 1984), but that are actally extremely rarefied, reduced to singl trees. Between them there are alpin meadows on which the specimens were found.

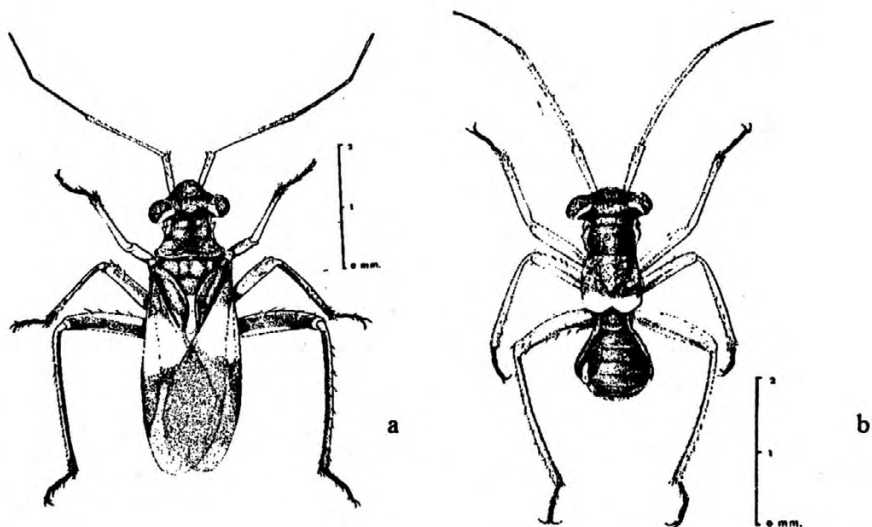

Fig. 2. - *Myrmecophyes montenegrinus* E. Wagner

Male of the macropterous (a) and the brachypterous form (b)

HETEROPTERA

(INSECTA)

Ljiljana PROTIĆ, Andrej GOGALA and Matija GOGALA

Summary

The first data on the Heteroptera fauna of Durmitor Mountain were published by SCHUMACHER (1914), HORVATH (1918) and almost 50 years later by E. WAGNER (1960, 1962, 1965, 1970) and P. NOVAK & WAGNER (1951, 1955). Nevertheless, only 26 species were registered before our field work began in 1980. In the following 7 years the number of heteropteran species increased to 138 taxa (see the list above!).

Among these species we should mention in the first place the two endemites of Durmitor, *Dimorphocoris beieri* and *Myrmecophyes montenegrinus*. Two species, *Eurycolpus flaveolus* and *Aradus obtectus* are new for Yugoslavia. There are some species, found also in the southeastern Alps, like *Pachypterna fieberi* or *Alloconotus egregius*, and some southern species were also registered, like *Megalocoleus chrysotrichus* and the aquatic migrant from the south, *Lethocerus patruelis* (Horvath, 1918).

88 species are new for the fauna of Montenegro.

A list of localities, of the recorded taxa and a table with the zoogeographic characteristics of the species as well as another table with their altitudinal distribution are included in this paper.

For the first time, the female of the endemic species *Dimorphocoris beieri* and the macropterous form of *Myrmecophyes montenegrinus* are described.

(Priljeno u redakciji: 14. 03. 1989.)

